

ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยของกิ่งอำเภอบ้านฉาง

ระบบเสียงภาษาถิ่นย่อยของกิ่งอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยองนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลมาจากการสอบถามผู้ออกภาษา คือ นายสนธิ ชวักไขว่ อายุ 65 ปี ซึ่งอาศัยอยู่ที่บ้านฉาง ตำบลพลา กิ่งอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไต่ถามรวบรวมทั้งหมด ปรากฏว่า ภาษาถิ่นย่อยของกิ่งอำเภอบ้านฉาง มีลักษณะระบบเสียงดังต่อไปนี้

1. หน่วยเสียงพยัญชนะ

1.1 จำนวนหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของกิ่งอำเภอบ้านฉาง มี 21 หน่วย ได้แก่ /p /, /ph /, /b /, /t /, /th /, /d /, /k /, /kh /, /ʔ /, /c /, /ch /, /f /, /s /, /h /, /m /, /n /, /ŋ /, /l /, /r /, /w / และ /j / ดังแสดงในตารางที่ 27 หน้า 84 ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 ที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยระยองกิ่งอำเภอบ้านฉาง

<div style="text-align: center;">ที่เกิด</div> <div style="text-align: center;">ลักษณะของ หน่วยเสียง</div>	ริมฝีปากทั้งสอง	ริมฝีปากกลาง-ฟันบน	ปุ่มเหงือก	ใกล้เพดานแข็ง	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง
1. ระเบิด	p b ph		t d th			k kh	ʔ
2. กิ่งเสียดแทรก				c ch			
3. เสียดแทรก		f	s				h
4. นาลึก	m		n			ŋ	
5. ข้างลิ้น			l				
6. ลิ้นกระทบ			r				
7. กิ่งสระ	w				j	(w)	

1.2 ลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาตินย่อยระยของ
 กิ่งอำเภอบ้านฉาง แบ่งออกตามลักษณะของหน่วยเสียงได้ดังนี้

ก. หน่วยเสียงระเบิด มี 9 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/p/ /pi:⁴/

2. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม

/ph/ /phi:³/

3. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ก้อง

/b/ /bi:³/

4. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง ไม่มีลม

/t/ /ti:⁴/

5. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง มีลม

/th/ /thi:⁴/

6. เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/d/ /di:⁴/

7. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม

/k/ /ki:²/

8. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม

/kh/ /khi:²/

9. เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง

/ʔ/ /ʔi:⁴/

ข. หน่วยเสียงกึ่งเสียดแทรก มี 2 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ใกล้เพดานแข็ง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/c/ /ci:²/

2. เกิดที่ใกล้เพดานแข็ง ไม่ก้อง มีลม

/ch/ /chi:⁴/

ค. หน่วยเสียงเสียดแทรก มี 3 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากกลาง-ฟันบน ไม่ก้อง

/f/ /fi:¹/

ฝ

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง

/s/ /si:¹/

ส

3. เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง

/h/ /hi:p²/

ห

ง. หน่วยเสียงนาสิก มี 3 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ก้อง

/m/ /mi:⁴/

ม

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/n/ /ni:³/

น

3. เกิดที่เพดานอ่อน ก้อง

/ŋ/ /ŋi:p³/

ง

จ. หน่วยเสียงข้างต้น มี 1 หน่วย คือ

เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/l/ /li:p³/

ล

ฉ. หน่วยเสียงลิ้นกระทบ มี 1 หน่วย คือ

เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/r/ /ri:⁴/

ร

ช. หน่วยเสียงกึ่งสระ มี 2 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสองและที่เพดานอ่อนพร้อมกัน ก้อง

/w/ /wi:¹/

หวิ

2. เกิดที่เพดานแข็ง ก้อง

/j/ /ji:⁴/

ย

1.3 การปรากฏของหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของ
กิ่งอำเภอบ้านฉาง สามารถปรากฏเดี่ยวและปรากฏรวมกันได้

ก. ปรากฏเดี่ยว หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของกิ่งอำเภอบ้านฉาง สามารถปรากฏเดี่ยวได้ในตำแหน่ง 2 ตำแหน่ง ดังนี้คือ

1. ตำแหน่งพยัญชนะต้น หน่วยเสียงพยัญชนะภาษาถิ่นย่อยของกิ่งอำเภอบ้านฉาง สามารถปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้นได้ทุกหน่วย

2. ตำแหน่งพยัญชนะท้าย หน่วยเสียงพยัญชนะทั้ง 21 หน่วยนี้ สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายได้เพียง 9 หน่วย ดังแสดงไว้ในตารางที่ 28 ดังนี้

ตารางที่ 28 ที่เกิดและลักษณะของหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

ลักษณะของ หน่วยเสียง / ที่เกิด	ริมฝีปากทั้งสอง	ปุ่มเหงือก	เพดานแข็ง	เพดานอ่อน	ช่องว่างระหว่างเดือเสียง
1. อับ	-p	-t		-k	-ʔ
2. นาดึก	-m	-n		-ŋ	
3. กิ่งสระ	-w		-j	(-w)	

หน่วยเสียงพยัญชนะท้ายสามารถแบ่งตามลักษณะของหน่วยเสียงได้ดังนี้

ก. หน่วยเสียงอบ มี 4 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม

/-p/ /hi:p²/

ทึบ

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก ไม่ก้อง ไม่มีลม

/-t/ /ha:t²/

หาค

3. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม

/-k/ /pok²/

ปก

4. เกิดที่ช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ไม่ก้อง

/-ʔ/ /kaʔ²/

กะ

ข. หน่วยเสียงนาสิก มี 3 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ก้อง

/-m/ /se:m⁴/

แซม

2. เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง

/-n/ /ca:n⁴/

จาน

3. เกิดที่เพดานอ่อน ก้อง

/-ŋ/ /ʔaŋ⁴/

อึ้ง

ค. หน่วยเสียงกึ่งสระ มี 2 หน่วย ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสองและที่เพดานอ่อนพร้อมกัน ก้อง

/-w/ /sa:w⁴/

ชาว

2. เกิดที่เพดานแข็ง ก้อง

/-j/ /lɔ:j⁴/

เลย

ข. ปรากฏร่วมกัน ในระบบเสียงภาษาดีนย่อยระของกิ่งอำเภอบ้านฉาง

หน่วยเสียงพยัญชนะสามารถปรากฏร่วมกันได้เพียง 2 หน่วยเรียงกันเท่านั้น หน่วยเสียงที่ 1

ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะระเบิดต่อไปนี้คือ /p/, /ph/, /k/ และ /kh/

หน่วยเสียงที่ 2 ได้แก่ หน่วยเสียงข้างลิ้น /l/ หรือ หน่วยเสียงลิ้นกระทบ /r/ หรือ

หน่วยเสียงกึ่งสระ / w / หน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังแสดงในตารางที่ 29 หน้า 90

หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏรวมกัน 2 หน่วยเรียงกันนี้ สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะต้นได้เท่านั้น ไม่สามารถปรากฏในตำแหน่งพยัญชนะท้ายได้เลย

หน่วยเสียงพยัญชนะระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงข้างลิ้น / l / หรือหน่วยเสียงลิ้นกระทบ / r / หรือ หน่วยเสียงกึ่งสระ / w / มีดังนี้

ก. หน่วยเสียงระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงข้างลิ้น / l / ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม
/pl/ /pla:ŋ⁴/ ปลาย
2. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม
/phl/ /phla:ŋ⁴/ พลาจ
3. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม
/kl/ /klo:ŋ⁴/ กลอง
4. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม
/khl/ /khlo:ŋ⁴/ คลอง

ข. หน่วยเสียงระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงลิ้นกระทบ / r / ได้แก่

1. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง ไม่มีลม
/pr/ /pra:ŋ⁴/ ปลาย
2. เกิดที่ริมฝีปากทั้งสอง ไม่ก้อง มีลม
/phr/ /phra:ŋ⁴/ พราง
3. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม
/kr/ /kro:ŋ⁴/ กรอง
4. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม
/khr/ /khro:ŋ⁴/ ครอง

ค. หน่วยเสียงระเบิดที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงกึ่งสระ / w / ได้แก่

1. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง ไม่มีลม
/kw/ /kwá:t²/ กวาด

2. เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง มีลม

/khw/

/khwa:k²/

ชวา

ตารางที่ 29 หน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏร่วมกัน

หน่วยเสียงที่ 2 หน่วยเสียงที่ 1	l	r	w
p	pl	pr	
ph	phl	phr	
k	kl	kr	kw
kh	kh1	kh2	khw

2. หน่วยเสียงสระ

หน่วยเสียงสระในภาษาดัตช์ย่อยระของกิ่งอำเภอบ้านฉางนี้มี 2 ประเภท คือ หน่วยเสียงสระเดี่ยว และ หน่วยเสียงสระประสม

2.1 หน่วยเสียงสระเดี่ยว หน่วยเสียงสระเดี่ยวทั้งหมดมี 18 หน่วย ได้แก่ /i /, /i: /, /e /, /e: /, /ε /, /ε: /, /ɛ̃ /, /ɛ̃: /, /ə /, /ə: /, /a /, /a: /, /u /, /u: /, /o /, /o: /, /ɔ / และ /ɔ: / ดังแสดงไว้ในตารางที่ 30 หน้า 91 ดังนี้

ตารางที่ 30 หน่วยเสียงสระในภาษาถิ่นย่อยระยองกิ่งอำเภอบ้านฉาง

ตำแหน่งของลิ้น ระดับของลิ้น	ลักษณะของ ริมฝีปาก	ลิ้นส่วนหน้า	ลิ้นส่วนกลาง	ลิ้นส่วนหลัง
		ไม่ห่อ	ไม่ห่อ	ห่อ
สูง		i i:	ɨ ɨ:	u u:
กลาง		e e:	ɛ ɛ:	o o:
ต่ำ		ɛ ɛ:	a a:	ɔ ɔ:

หน่วยเสียงสระเดี่ยวทั้ง 18 หน่วยนี้ สามารถแบ่งออกตามตำแหน่งของลิ้นได้ 3 ประเภท ดังนี้

ก. หน่วยเสียงสระหน้า มี 6 หน่วย ได้แก่

1. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ
/i/ /sip²/ สิบ
2. หน่วยเสียงสระยาว ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ
/i:/ /li:p³/ สิบ
3. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับกลาง ริมฝีปากไม่ห่อ
/e/ /phet²/ เจ็ด
4. หน่วยเสียงสระยาว ระดับกลาง ริมฝีปากไม่ห่อ
/e:/ /se:t²/ เศษ

5. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ

/ɛ/ /tɛŋ²/

แตง

6. หน่วยเสียงสระยาว ระดับต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ

/ɛː/ /tɛːŋ⁴/

แตง

ข. หน่วยเสียงสระกลาง มี 6 หน่วย ได้แก่

1. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ

/ɨ/ /jɨt³/

ยี่ด

2. หน่วยเสียงสระยาว ระดับสูง ริมฝีปากไม่ห่อ

/ɨː/ /jɨːt³/

ยี่ด

3. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับกลาง ริมฝีปากไม่ห่อ

/ə/ /ləw³/

เลอะ

4. หน่วยเสียงสระยาว ระดับกลาง ริมฝีปากไม่ห่อ

/əɪ/ /ləɪk³/

เล็ก

5. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ

/a/ /thak³/

ทัก

6. หน่วยเสียงสระยาว ระดับต่ำ ริมฝีปากไม่ห่อ

/aː/ /thaːk³/

தாக

ค. หน่วยเสียงสระหลัง มี 6 หน่วย ได้แก่

1. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับสูง ริมฝีปากห่อ

/u/ /khut²/

ชุก

2. หน่วยเสียงสระยาว ระดับสูง ริมฝีปากห่อ

/uː/ /khuːt²/

ชุก

3. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับกลาง ริมฝีปากห่อ

/o/ /chok³/

ชก

4. หน่วยเสียงสระยาว ระดับกลาง ริมฝีปากห่อ

/oː/ /choːk³/

โชก

5. หน่วยเสียงสระสั้น ระดับต่ำ ริมฝีปากห่อ

/o/ /loʷ³/ เลาะ

6. หน่วยเสียงสระยาว ระดับต่ำ ริมฝีปากห่อ

/oː/ /loːk³/ ลอก

2.2 หน่วยเสียงสระประสม หน่วยเสียงสระประสมในภาษาดินขอมระยะของ
กิ่งอำเภอบ้านฉาง มี 3 หน่วย ได้แก่ /ia /, /ɿa / และ /ua / ซึ่งเป็นหน่วยเสียง
สระหน้า ระดับสูง หรือหน่วยเสียงสระกลาง ระดับสูง หรือ หน่วยเสียงสระหลัง ระดับสูง
เลื่อนลงไปหน่วยเสียงสระกลาง ระดับต่ำ

ก. หน่วยเสียงสระหน้า ระดับสูง กับ หน่วยเสียงสระกลาง ระดับต่ำ

/ia/ /lia⁴/ เลี้ย

หน่วยเสียงสระประสม /ia / มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ เสียงย่อยสั้น [ia]
และยาว [iːa]

[ia] [phia³] เพียะ [iːa] [biat²] เปี้ยค

ข. หน่วยเสียงสระกลาง ระดับสูง กับหน่วยเสียงสระกลาง ระดับต่ำ

/ɿa/ /sɿa¹/ เสื่อ

หน่วยเสียงสระประสม /ɿa / มีเสียงย่อย (1) เสียง คือ เสียงย่อยสั้น [ɿa]

และยาว [ɿːa] [phɿak²] เม็อก

ค. หน่วยเสียงสระหลัง ระดับสูง กับหน่วยเสียงสระกลาง ระดับต่ำ

/ua/ /ɲua⁴/ งัว

หน่วยเสียงสระประสม /ua / มีเสียงย่อย 2 เสียง คือ เสียงย่อยสั้น [ua]

และยาว [uːa] [ua] [phɿua²] มลัวะ [uːa] [ɲuat³] งวด

3. หน่วยเสียงวรรณยุกต์

เมื่อนำรายการคำมาทดสอบในกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ตามหลักเกณฑ์ของ
วิลเลียม เจ เกคินีย์แล้ว พบว่า ภาษาดินขอมระยะของกิ่งอำเภอบ้านฉาง มีหน่วยเสียง
วรรณยุกต์ 5 หน่วย และมีลักษณะดังแสดงในตารางที่ 31 และแผนผังที่ 5 หน้า 95-96

/kha:⁴/

กา

/pha:⁴/

พา

จ. หน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก(5) เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่เริ่มต้นที่เสียงระดับสูงและตกลงมาทันที หน่วยเสียงนี้ปรากฏในช่อง C4

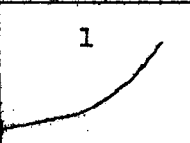

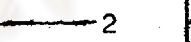
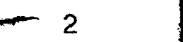

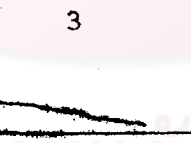
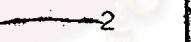
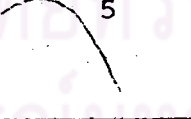

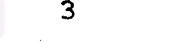
/kha:⁵/

คา

/phra:⁵/

ปรา

ตารางที่ 31 ลักษณะและจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นย่อยระยองกิ่งอำเภอบ้านฉาง

	A	B	C	DL	DS
1	1 	2 	3 	2 	2
2	4 	2 	3 	2 	2
3	4 	2 	3 	2 	2
4	4 	3 	5 	3 	3

หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์

C	C	V หรือ VV	1 - 5
C	C	V หรือ VV	2,3

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย

N

S

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนส่วนประกอบของพยางค์ มีดังนี้

C	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว
CC	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะต้นที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะที่ปรากฏร่วมกัน
V	แทนหน่วยเสียงสระสั้น
VV	แทนหน่วยเสียงสระยาวและหน่วยเสียงสระประสม
S	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายอุบ
N	แทนหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายนาสิกและกึ่งสระ
1	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น
2	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูงระดับ
3	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ต่ำ-ตก
4	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์กลางระดับ
5	แทนหน่วยเสียงวรรณยุกต์สูง-ตก

ลักษณะโครงสร้างของพยางค์ในภาษาถิ่นย่อยระยองของกิ่งอำเภอบ้านฉาง มี 5 แบบ

ดังนี้

1. โครงสร้างพยางค์แบบ C(C)VV¹⁻⁵

CVV ¹	/kha: ¹ /	ขา
CCVV ¹	/phlɛ: ¹ /	ผลอ
CVV ²	/kha: ² /	ข่า
CCVV ²	/pra: ² /	ปรา
CVV ³	/kha: ³ /	ข้า

CCVV ³	/kla: ³ /	กล้า
CVV ⁴	/kha: ⁴ /	คา
CCVV ⁴	/pla: ⁴ /	ปลา
CVV ⁵	/kha: ⁵ /	คะ
CCVV ⁵	/phra: ⁵ /	พรา

2. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VN¹⁻⁵

CVN ¹	/khan ¹ /	ขัน
CCVN ¹	/phluŋ ¹ /	ผดุง
CVN ²	/san ² /	สัน
CCVN ²	/klan ² /	กลัน
CVN ³	/kan ³ /	กัน
CCVN ³	/plam ³ /	ปลำ
CVN ⁴	/kin ⁴ /	กิน
CCVN ⁴	/pliq ⁴ /	ปลิง
CVN ⁵	/thiq ⁵ /	หึ่ง
CCVN ⁵	/khran ⁵ /	ครั่ง

3. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VS^{2,3}

CVS ²	/pit ² /	ปิด
CCVS ²	/prap ² /	ปรับ
CVS ³	/mat ³ /	มัด
CCVS ³	/phlat ³ /	พลัด

4. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VVN¹⁻⁵

CVVN ¹	/kha:n ¹ /	ชาน
CCVVN ¹	/phla:n ¹ /	ผลาญ
CVVN ²	/kha:ŋ ² /	ช่าง
CCVVN ²	/plian ² /	เปลี่ยน

CVVN ³	/kha:ŋ ³ /	ข้าง
CCVVN ³	/khlian ³ /	เค็ด็อน
CVVN ⁴	/ka:ŋ ⁴ /	กาง
CCVVN ⁴	/kla:ŋ ⁴ /	กลาง
CVVN ⁵	/kha:ŋ ⁵ /	คาง
CCVVN ⁵	/khra:n ⁵ /	คราน

5. โครงสร้างของพยางค์แบบ C(C)VVS^{2,3}

CVVS ²	/kha:t ² /	ขาด
CCVVS ²	/khla:t ² /	ชลาด
CVVS ³	/kha:t ³ /	คาด
CCVVS ³	/khla:t ³ /	คลาด

ตารางที่ 32 ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงวรรณยุกต์กับโครงสร้างของพยางค์

พยางค์ \ หน่วยเสียง วรรณยุกต์	หน่วยเสียงวรรณยุกต์				
	1	2	3	4	5
C(C)VV	X	X	X	X	X
C(C)VN	X	X	X	X	X
C(C)VS		X	X		
C(C)VVN	X	X	X	X	X
C(C)VVS		X	X		

X หมายถึงโครงสร้างของพยางค์ที่ปรากฏร่วมกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ได้